

Bjerregaarden op til os og vare stærkt beklemt begge to. De vare Medlemmer af Fællesudvalget, og nu skulde de ned i det Møde, hvor det skulde afgøres, hvorvidt de skulde gaa med til det Forslag, som i øvrigt tilnærmelsesvis havde Flertal. Det ahang af disse to Mænd, hvorvidt der kunde blive Flertal eller ikke, og Spørgsmaalet blev drøftet imellem os. Der var en Del Forskel mellem Termansen og Jens Jensen fra Trunderup, Termansen, den meget ideelt anlagte Mand, og Jens Jensen, den praktiske Realist. Jeg havde størst Tilbøjelighed til at være enig med Jens Jensen, men jeg var den Gang i mit 27de Aar og trængte mig paa ingen Maade frem for at spille nogen Rolle, omend jeg gjorde mig den Umage, jeg kunde, for at danne mig en Mening. Birkedal og Termansen lagde Hovedvægten paa Spørgsmaalet: de kongevalgte og navnlig paa, at Bestemmelsen om de kongevalgte ikke skulde blive affattet saaledes, at der var en Mulighed aaben for, at Medlemmer af det holstenske Ridderskab skulde blive Medlemmer af det danske Landsting som kongevalgte. Navnlig saa de der hen til en enkelt Mand, Carl Scheel-Plessen, som ikke havde været Danmark nogen god Mand, men havde gjort os Fortræd i Berlin og andre Steder.

Jens Jensen saa mest paa Spørgsmaalet om Grænsen for den privilegerede Valgret til Landstinget, idet han lagde mindre Vægt paa Spørgsmaalet om de kongevalgte, og jeg var enig med Jens Jensen i denne Betragtning. Derfor kommer jeg tilbage til dette bestandig, at jeg tror, Tiden har vist, at den praktiske Jens Jensen i det Tilfælde saa længere ud end de andre. Men imidlertid, Jens Jensen var ikke særlig paagaende, naar han skulde forsvare sin Mening, og jeg indrømmer, at jeg i Hovedsagen tav stille. Det afgørende blev, at Termansen sluttede sig til Birkedal og Jens Jørgensen i, at naar Bestemmelsen om de kongevalgte blev affattet saaledes, at det holstenske Ridderskab var udelukket, var det under de da foreliggende Omstændigheder bedst, at der blev sagt Ja, og da Birkedal gik ud af Døren, gjorde han det med den Ytring, at nu vilde han gaa ned og stemme Ja, og Jens Jørgensen, der maaske noget tidligere havde bestemt sig i samme Retning, gik ogsaa ned og gav sin Tilslutning til Grundlovsforslaget. Det var, som jeg sagde, den 1. November 1865, og i Løbet af nogle faa Dage blev saa det Grundlovsforslag vedtaget i Landstinget, der

blev det hvilende Grundlovsforslag, og som blev Grundloven af 28. Juli 1866. Nu bleve jo de Mænd, der den Gang gik med til denne Grundlovsændring, angrebne. Birkedal blev angreben, J. A. Hansen og C. Berg, som gik med dertil, bleve angrebne. Men her beder jeg ærede Medlemmer erindre, at naar der er Tale om vanskelige Situationer, hvor det i høj Grad gælder om at se paa Tilstanden, som den er i Øjeblikket, og det ikke gælder om de mulige Forandringer, der kunne indtræde, skal man være billig mod dem, der gaa med til saadanne Afgørelser. Thi paa det Tidspunkt, i November 1865, var Stemningen i hele Befolkningen her i Landet saa mørk, saa trist, saa tvivlende overfor, hvad der kunde naas, og hvad der ikke kunde naas, at det, som jeg nu opfatter Sagen, maa siges at have været fuldt forsvaret at gaa med til den Afgørelse, der blev truffen, thi man kunde frygte for, at gik man ikke paa det Tidspunkt til den Afgørelse, der da kunde naas, kunde der være Fare for, at man kom til at gaa med til noget, der var slettere. I Løbet af Foraaret 1866, da Valgbævægelsen foregik, kom der Liv i Stemningen, og det var nær ved, at navnlig Rigsdagens Landsting havde faaet en saadan Sammensætning, at det hele var faldet. Det er yderligere ejendommeligt, at det var to Mænd, der bevirkede dette, det var Tauber, der ledede Valgene til Landstinget i Odense, og den sjællandske Bonde Knud Pedersen, Søstersvendstrup, der havde en væsentlig Indflydelse paa Valgene i Roskilde. De to Mænd bevirkede, at Resultatet af Landstingsvalgene paa disse to Steder faldt ud til Fordel for det hvilende Grundlovsforslag med nogle ganske faa Stemmer. Resultatet blev saa det, vi alle kende. Jeg nævner dette, fordi jeg tror, det ikke er nogen Skade til, at vi genkalde os saadanne Ting i Erindringen. Jeg skal gerne sige, at der er nogle ærede Medlemmer, som have anmodet mig om at omtale saadanne Ting.

Jeg skal nu omtale et andet Tidspunkt, det er Tiden omkring 1882. Da vare vi ret langt fremme i Retning af politisk Konflikt. Det var gaaet saadan, at der ikke var Mulighed for at opnaa Enighed om en normal Finanslov, og det endte med, da man ikke kunde blive enig herom, at man i Foraaret 1882 vedtog at udstrække Finansloven for det foregaaende Aar til ogsaa at gælde for det derefter følgende Finansaar. Det vil med andre Ord sige, at Finansloven for 1881